

d ů v o d ů:

Stranám šlo o předchozí smlouvu o budoucím poskytnutí zápůjčky po rozumu § 936, 983 obč. zák. K této předběžné smlouvě však platně nedošlo, ježto nebyl podle § 936 obč. zák. určité stanoven čas, kdy jest uzavřít hlavní smlouvu. Při hlavních smlouvách nevádí v jistém směru neurčitost lhůty ku plnění a lze splatnost závazku určití způsobem v § 904 obč. zák. uvedeným. Avšak smlouva předchozí ke své platnosti vyžaduje určité stanovení lhůty a za určité stanovení nelze uznati úmluvu žalobci tvrzenou, že zápůjčka má býti poskytnuta, kdy žalobci budou peněz potřebovati ke stavbě a kdy je budou od žalovaného žádati. Při tomto určení nebylo v době ujednání předchozí smlouvy nejen jisto, kdy čas ten nastane, nýbrž ani, zda vůbec nastane, pročez je zákon považuje za výminku (§ 704 obč. zák.). Takové určení času k uzavření hlavní smlouvy jest podle § 936 obč. zák. nedostatečné a jest proto v souzeném případě smlouva o budoucím poskytnutí zápůjčky neplatná.

Čís. 11350.

Otázku bezúčinnosti rozhodčího výroku lze řešiti též jako otázku předběžnou (ve sporu o věc, jež byla předmětem rozhodčího výroku) bez zvláštního určovacího návrhu a bez předchozího sporu a rozsudku o bezúčinnosti rozhodčího nálezu. V takovém případě nevádí smlouva o rozsudím příslušnosti řádného soudu k rozhodnutí o nároku.

Rozhodčí výrok má sice účinek pravoplatného rozsudku, avšak proti obraně věci pravoplatně rozsouzené rozhodčím výrokem lze namítati bezúčinnost takového nálezu.

Ani nesprávnost rozhodnutí rozhodčích a jejich odhadu aniž neúplnost zjišťovacího řízení není důvodem bezúčinnosti rozhodčího nálezu podle § 595 c. ř. s. Nesprávný postup rozhodčího soudu jest důvodem bezúčinnosti jen, pokud se přičí smlouvě o rozhodčím.

Není povinností rozhodčích (§ 595 čís. 2 c. ř. s.), by se přímo dotazovali stran, co soudí o jednotlivých bodech významných pro určení náhrady škody, stačí, byla-li stranám dána možnost přednesu a nebylo jim postupem soudu v něm zabraňováno.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1932, Rv I 2113/30.)

Žalující firma pojistila si nákladní auto u žalované pojišťovny. Když auto shořelo, bylo o likvidaci škody rozhodováno rozhodčím soudem, jenž vydal dne 6. července 1929 rozhodčí nález, jímž přiznal žalobkyni náhradu 23.754 Kč. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se žalobkyně na žalované pojišťovně, by rozhodčí výrok byl rozsudkem zrušen jako bezúčinný a by pak žalovaná byla uznána povinnou zaplatiti žalobkyni další škodu 32.212 Kč. V žalobě vytýkala žalobkyně rozhodčímu výroku vady, jež podle jejího názoru činily rozhodčí výrok podle § 595 c. ř. s. bezúčinným. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Ne j v y š š í m s o u d e m mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Posouzení oprávněnosti žaloby, již se žalující firma domáhá odsouzení žalované k náhradě škody z pojišťovací smlouvy, závisí na tom, zda jest výrok rozhodčího soudu účinný. Žalobkyně nepodala zvlášť žalobu o prohlášení bezúčinnosti rozhodčího výroku podle § 596 c. ř. s., nýbrž navrhla v žalobě, by bylo rozsudkem uznáno na bezúčinnost rozhodčího nálezu. O tomto návrhu nižší soudy ve výroku rozsudečném nerozhodly, nýbrž jen v důvodech jako o otázce předběžné. Dovolatelka nevytkla tento nedostatek a neúplnost, takže lze mít za to, že ponechala řešení této otázky jen jako otázky předběžné. Nejvyšší soud dal si především dvě otázky: 1. Zda vadí příslušnosti řádného soudu k rozhodnutí o nároku na náhradu škody smlouva o rozsudím, ježto k příslušnosti řádného soudu jest podle § 42 j. n. přihlížeti z úřadu v každém období řízení. 2. Zda lze rozhodovati o bezúčinnosti rozhodčího výroku bez žaloby v tomto sporu jen jako o otázce předběžné. Odpovědi k této druhé otázce jest třeba, a to z úřadu, proto, že soud v každém období rozepře musí přihlížeti k pravomoci rozhodnutí, podle § 596 c. s. ř. i k pravomoci rozhodčího výroku. Proto jest uvážiti z úřadu, zda rozhodnutí o nároku na prohlášení bezúčinnosti nebrání skutečnost, že byl rozhodčí výrok již vynesena a že nebyl dříve nebo zároveň odstraněn soudním rozhodnutím. Na druhou otázku odpovídá odvolací soud kladně. § 596 c. s. ř. mluví jen o tom, u kterého soudu jest podati žalobu o bezúčinnost. Původní doslov tohoto § podle vládní osnovy byl změněn právě za tím účelem, by se nezdálo, že jen žalobou lze odstraniti účinnost rozhodčího výroku. Podle materiálií str. 806. není vyloučeno uplatnění bezúčinnosti incidenčně na př. obranou. Nezakazuje tudíž zákon, by se otázka bezúčinnosti rozhodčího výroku neřešila jen jako otázka předběžná bez zvláštního určovacího návrhu a bez předchozího sporu a rozsudku o bezúčinnosti rozhodčího nálezu. Je-li tomu tak, je tím zodpověděna i otázka první. Rozhodčí výrok má ovšem účinek pravoplatného rozsudku (§ 594 c. s. ř.). Ale proti obraně věci pravoplatně rozsouzené rozhodčím výrokem lze namítati bezúčinnost nálezu, takže bude ve sporu, ovšem předběžně, rozhodnuto i o bezúčinnosti rozhodčího výroku.

Způsob usnesení o odhadu škody a jeho závadnost může býti důvodem bezúčinnosti nálezu jen, pokud se přičí smlouvě o rozhodčím, ve sporném případě ustanovení smluvních podmínek o tom, jak se rozhodci mají o výši škody usnášeti. Žalovaná tvrdila v žalobě, že si rozhodci nevšimli výtky nepřiměřenosti ceny nového auta 97.000 Kč, že odhad byl nesprávný, v rozporu se skutečnou cenou, že rozhodci nepřihlédli k tomu, jak dalece se hodí zbývající části k upotřebení. V přípravném spisu rozvedla výtku tu blíže tím, že prokuristovi žalující firmy Š-ovi nebylo vysvětleno, jak znalci došli k ceně 97.000 Kč, k hodnotě opotřebení 68.734 Kč, že Š. nebyl tážán, zda s odhadem rozhodců souhlasí, a že rozhodci nebyli oprávněni rozhodovati o ceně podle volného uvážení. Dovolatelka tvrdila, že cena nového vozu činí 118.000 Kč, a doličovala v podstatě, že nabývací cena, hodnota opotřebení a cena neshořelých zbytků byla odhadnuta rozhodci nesprávně. Ale ani nesprávnost rozhodčího rozhodnutí a jejich odhadu, ani neúplnost zjišťovacího

řízení není důvodem bezúčinnosti rozhodčího nálezu. Nesprávný postup rozhodčího soudu je důvodem bezúčinnosti jen, pokud se příčí smlouvě o rozhodčím. Porušení této smlouvy, zejména jejího ustanovení, že rozhodčí soud má zjistiti nabývací cenu nového auta v době škody, dále hodnotu opotřebení a cenu neshořelých zbytků, není odůvodněno tím, že prý rozhodčí zjistili ony ceny nesprávně, nebo že se neptali strany, jak si ceny určuje, a zda s odhadem rozhodců souhlasí. Že rozhodci ony ceny stanovili podle podmínek pojišťovacích, plyne z nálezu. Tímto nálezem byla zjištěna i nabývací cena nového auta v době škody na 97.000 Kč, i hodnota opotřebení na 68.734 Kč a posléze i cena zbytku auta, a škoda byla určena rozdílem. To vyhovovalo předpisu § 20 poj. podmínek.

Pro posouzení dovolacích vývodů o porušení zásady právního slyšení před rozhodčím soudem jest si ujasniti pojem právního slyšení a pojem jeho odepření dle čís. 2 § 595 c. ř. s. Rozhodci rozhodují spor. Musí jim býti jasno, v čem jsou strany v rozporu a proč. Nemohli by dostáti řádně své úloze, rozřešiti spor, kdyby se vůbec neinformovali o tom, co jest mezi stranami sporné a co ve sporných bodech obě strany pro opodstatnění svých tvrzení a názorů uvádějí. Bylo by tedy porušeno právo na právní slyšení strany, kdyby rozhodčí soud před vynesemím nálezu neposkytl stranám možnost vyjádřiti se o tom, v čem jejich spor záleží a co každá strana k odůvodnění svého stanoviska ve sporných bodech tvrdí, čím své nároky a obrany opodstatňuje. Pak by rozhodčí soud rozhodoval beze všeho podkladu a jeho volná úvaha nemůže jíti tak daleko, by beze všeho zření k tomu, čím strany opodstatňují své nároky a co v té příčině chtějí přednésti, jen podle vlastní zkušenosti bez slyšení určoval náhradu, nebera vůbec zřetel k tomu, co strany chtěly přednésti k opodstatnění svých nároků a názorů. Rozhodčímu soudu by i při bohaté zkušenosti mohly ujíti podstatné okolnosti, které by strana byla snad přednesla a jež by na jeho úsudek a odhad mohly míti vliv. Aby se tak nestalo, k tomu slouží právě slyšení strany a proto zákon s nedostatkem slyšení strany spojuje bezúčinnost rozhodčího nálezu. Ovšem strany mohou se přednesu vzdáti a ponechatí volnou ruku rozhodčímu soudu. Ve sporném případě měli rozhodci rozhodovati o sporném nároku na náhradu požární škody, jež záležela podle čl. 20 poj. podm., v rozdílu mezi nabývací cenou auta v době škody po odečtení hodnoty opotřebení atd. a ceny neshořelých zbytků. Stranám měla sice býti dána možnost, by se vyjádřily k těmto bodům před vynesemím nálezu. Ale není povinností rozhodčích, by se stran přímo dotazovaly, co soudí o jednotlivých bodech shora vytčených a významných pro určení náhrady. Rozhodcům není pod následky bezúčinnosti nálezu uložena povinnost, by objasnili předmět sporu vyžádáním přednesu o určitých okolnostech od stran jak to podle § 182 c. s. ř. má učiniti řádný soud. Právní slyšení není ještě odepřeno tím, že rozhodci tak neučinili a stran se nedotazovali. Stačí, když straně byla dána možnost takového přednesu a nebylo jí postupem soudu v něm zabráněno.

Čís. 11351.

Nepodléhala-li společnost výdělkové dani stanovené v § 7 uvoz. zák. k obch. zák., nešlo sice o veřejnou obchodní společnost podle čl. 85